

Ročník: 95

číslo: 51

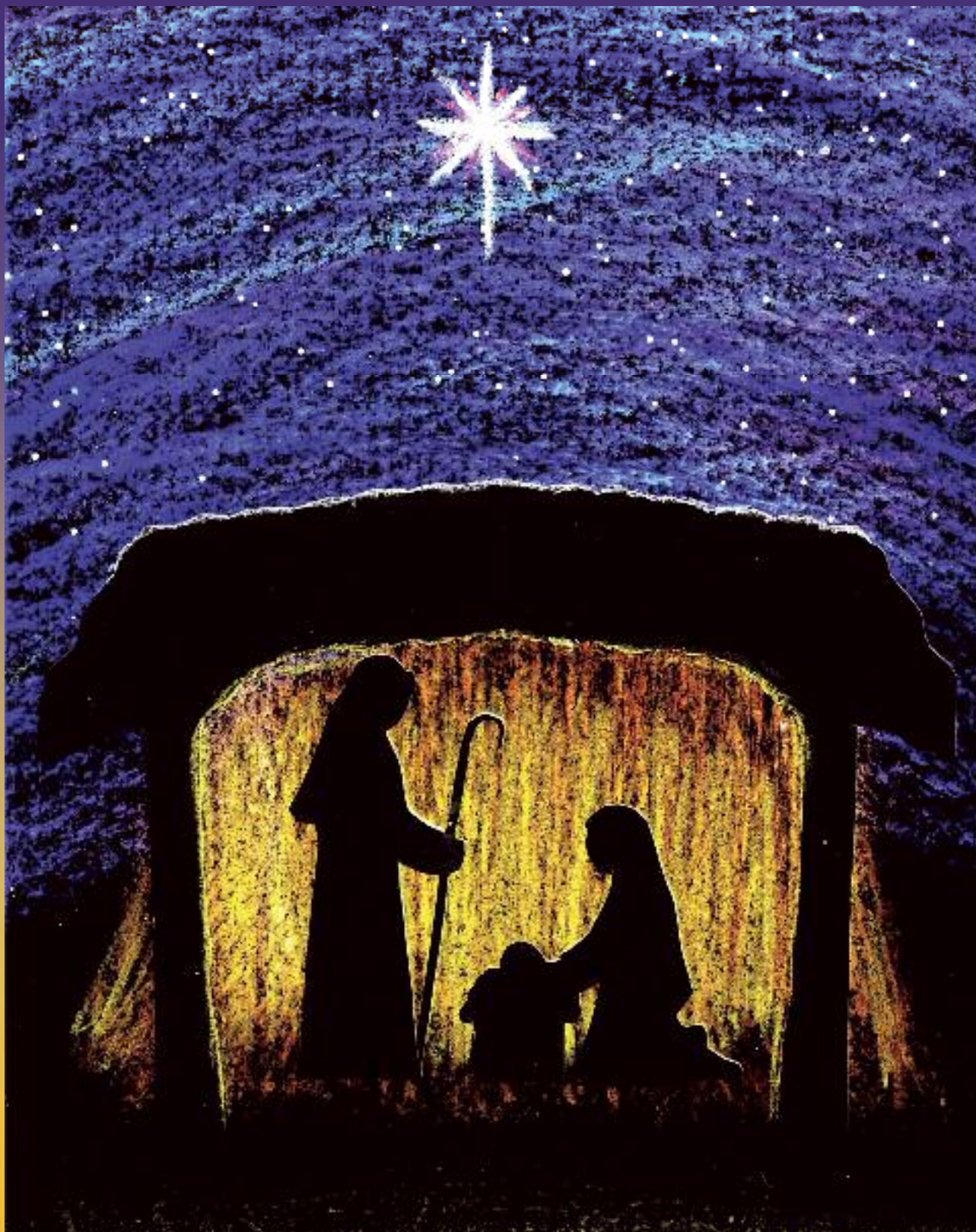
20. prosince 2015

Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Milí čtenáři,

blíží se konec adventu a Vánoce jsou přede dveřmi. Každoročně se snažíme advent prožít především jako čas přípravy na příchod našeho Spasitele. Nechceme podléhat všeobecnému předvánočnímu shonu, toužíme se alespoň občas zastavit, rozjímat, vstřebávat tu neopakovatelnou atmosféru. Co třeba pokochat se světlými, rozličnými vůněmi, chutěmi a nepřebernou nabídkou vánočních drobností na adventních trzích? Nebo si poslechnout zpěv krásných českých koled na předvánočním koncertu?

Myslím teď na všechny ty, kteří se snaží nám všem tuto atmosféru zprostředkovat a adventní čas nám zpříjemnit. Mám na mysli například právě prodavače na adventních trzích, členy různých pěveckých sborů, které pořádají adventní koncerty, a samozřejmě i všechny duchovní, sloužící adventní a vánoční pobožnosti a bohoslužby. Pro všechny zmíněné i mnoho dalších je toto období jistě velmi náročné a hektické. Vidím to doma u své dcery – zpívá v dětském sboru a kvůli četným vystoupením neměla jedinou adventní neděli volnou a také řadu všedních adventních večerů věnovala koncertům.

Chtěla bych proto vyjádřit poděkování těm, pro které advent znamená větší pracovní nasazení, abychom jej my ostatní mohli prožít v radosti. Děkuji i naší redakci za přípravu vánočního čísla, které jistě k naší předvánoční a vánoční radosti přispěje. Jana Krajčíríková

**Titulní obr.: John Stuart,
www.stushieart.com**

Týdeník Církve československé husitské.
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčíríková.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklama: A.L.L. production s. r. o., F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9, tel. 234 092 866,
e-mail: martina.machackova@predplatne.cz.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.
Předplatné: F. Brynych, tel.: 220 398 117,
e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Dogmaticko-exegetický seminář

Na počátku adventního období připravila Ústřední rada ČČSH dogmaticko-exegetický seminář s tematikou Marie, Matky Páně. Toto téma je typické zejména pro Římskokatolickou církev a pravoslavné církve, nicméně má své jasné místo v Bibli, proto musí být reflektováno rovněž tradicemi, jež se hlásí k reformaci.

Úvodní referát s námětem „Úcta k Marii ve svědectví liturgických textů ČČSH“ přednesl br. patriarcha Dr. Butta. Výstupem jeho analýzy těchto textů bylo zjištění, že postava Marie k bohoslužebnému životu a spiritualitě ČČS(H) od počátku její existence patřila. Tato otázka byla posuzována vždy z kristocentrického hlediska.

Ve shodě s jeho zjištěním je rovněž příspěvek sokolovského faráře Mgr. Lukáše Bujny, který dostali účastníci semináře v písemné podobě. Bratr Bujna se v něm odváží pokoušet o komparaci Farského reflexe postavy Ježíšovy Matky s kritickými názory současného římskokatolického teologa C. V. Pospíšila nebo s myšlenkami

o Marii bratra Rogera Schütze proto, aby ukázal shodu Farského mariánských důrazů s myšlením zmíněných autorů. Tento pokus pokládám za pozoruhodný, nicméně se domnívám, že v pohledu na Marii absolutní shoda není.

Exegezi Mariina chvalo zpěvu („Magnificat“) z L 1,46-55 přednesl host z HTF UK Dr. Jiří Lukeš. Jeho výklad obsahující celou řadu exegetických poznámek byl nesmírně obohacující, a to jak z hlediska předložených starozákonních souvislostí (zejména Chanina chvalo zpěvu z 1 S 2,1-10), tak z hlediska nabídky možné spiritualizace textu, jež ne vždy jednoznačně odpovídá biblickému textu (srov. Max Thurian: Maria, Matka Pána, Brno, 1991). Svým komentářem celý průběh semináře provázal prof. Zdeněk Kučera. Z Mariina obrazu v Bibli zdůraznil především dva aspekty, totiž manželství a mateřství.

Domnívám se, že seminář byl pro účastníky přínosný při jejich kazatelské přípravě na adventní a vánoční bohoslužby.

Helena Smolová

Požehnaná neděle v Ježkovicích

Na slavnost Ježíše Krista Krále jsme prožili v naší farnosti milé setkání, o které se s vámi rádi podělíme.

Věřící na Blanensku a Vyškovsku se setkávají k bohoslužbám na 14 místech, ale faráře mají jednoho. Za léta se většinou mezi sebou dobře vzájemně známe. Jezdíme společně na poutě, zájezdy, ale také na tzv. Farní dny. To se setkají ti neaktivnější bratři a sestry z různých míst našich farností na jednom místě. Společně prožijeme bohoslužby a následuje společenské odpoledne. Protože je to neděle na konci liturgického roku, uspořádali jsme tradičně farní den jako Silvestr. Nejdříve jsme prožili sváteční bohoslužby v kostele v Ježkovicích. Kostel byl přeplněný a nebylo už nikde místo ani na stání. Naši varhaníci doprovodili sváteční bohoslužby na varhany a dalšími hudebními nástroji. Po bohoslužbách následovalo odpoledne v sokolovně v Ježkovicích.

Po zahájení modlitbou místním farářem Martinem Kopeckým uvítal poutníky ze

sousedních obcí místní starosta Josef Pořízek. Program byl silvestrovsky bohatý. V sokolovně nás poté manželé Musilovi s manželkou bratra faráře, sestrou Ivanou Kopeckou a svojí kapelou Nota Bene roztancovali všemi oblíbenými šlágry. Několik silvestrovských scének, masek a převleků rozhýbalo nekončící smích celého sálu. Bohatá tombola s devadesáti výhrami dala kousek vzpomínky na to, co jsme prožili, na cestu domů. Jen pro místní členy náboženské obce nebylo jednoduché obsluhovat devadesát bratří a sester, kteří se na farní den vydali.

Ludmila Hadačová

Bratrská výpomoc

Naše náboženská obec v Praze-Nuslích poskytla své prostory Husova sboru pro uspořádání benefičního koncertu na obnovu Milíčovy kaple patřící Jednotě bratrské při ČCE.

Na koncertu s vlastními duchovně nalaďenými písněmi vystoupila 3. prosince kytaristka a písničkářka Eva Henychová a svým projevem vybudila radostnou adventní náladu. Výtěžek z tohoto koncertu přispěje k záchraně dosud nevyužitelné a chátrající stavby. Po její rekonstrukci včetně dostavby poskytnete kaple trvalé zázemí v Praze pro sbor Jednoty bratrské. Podle projektu se počítá i s vytvořením duchovního a společenského centra pro sídliště Praha-Malešice a širší okolí.

Z tohoto počínu se raduje i naše náboženská obec, neboť náš br. farář je vítán již několik let v nedalekém Domě seniorů, kde také vykonává bohoslužby.

Přejeme všem zúčastněným partnerům, aby se toto bohubilé dílo zdárně podařilo a obnovená kaple mohla brzy přivítat své návštěvníky. Čestmír Holeček

Začátek adventu v Blansku

V blanenské náboženské obci jsme spolu s ostatními křesťany vstoupili do doby přípravy na slavení vánočního tajemství v tradičním pořadí: Nejprve vždy společně pleteme adventní věnečky. Bratr farář společné pletení zahájil výkladem o významu svící, smyslu adventního věnce a jeho poslání v našich rodinách. Potom jsme se dali do práce. Malí i velcí. Jak se nám všechno podařilo zdárně dokončit, přenesli jsme hotové věnečky před stůl Páně do kostela. Při ranních bohoslužbách, o první adventní neděli 29. listopadu, věnečky bratr farář požehnal a my si je odnesli na stůl ve svých domovech. Večer nás ještě čekal první adventní koncert v našem kostele a poděkování za požehnaný vstup do času očekávání na Kristův příchod. **rst**

velké modlitebny a Komenského síně - a nesoucí jméno husitského vojevůdce Žižky, stojí dodnes.

Její cennou součástí je socha Františka Bílka *Strom bleskem zasažený*, sádrová

Štědrý večer pro lidi od lidí

Ve spolupráci s NO Praha 3 - Žižkov a Kuchařkami bez domova pořádáme Štědrovečerní večeri pro lidi, kteří nemají možnost v klidu a teple sednout ke svátečnímu stolu a zažít atmosféru těchto výjimečných svátků tak, jako většina z nás. Lidé se mohou těšit na příjemné a teplé zázemí v prostorách NO, koncert, koledy i stromeček. Kuchařky bez domova nám pomohou uvařit dobré veganské jídlo, kávu a čaj. Zájemci se mohou zúčastnit bohoslužby, kterou pro nás připraví br. farář Zdeněk Břeň. V rámci této akce budeme již 23. 12. pořádat veřejnou sbírku spacáků, oblečení a hygienických potřeb.

23. 12. od 16 do 20 h: veřejná sbírka
24. 12. od 15 do 16 h: vánoční koncert, v 17 h: bohoslužba
Program potrvá do 22 h.

Žižkovský sbor včera a dnes

Milé sestry a bratři, naši letošní pouť po sborech ČČSH, které oslavily kulaté výročí, zakončíme na pražském Žižkově, kde si krátce připomeneme již devadesátiletou existenci zdejšího sboru postaveného na základě projektu architekta Kaliby a slavnostně otevřeného na Boží Hod 25. prosince 1925.

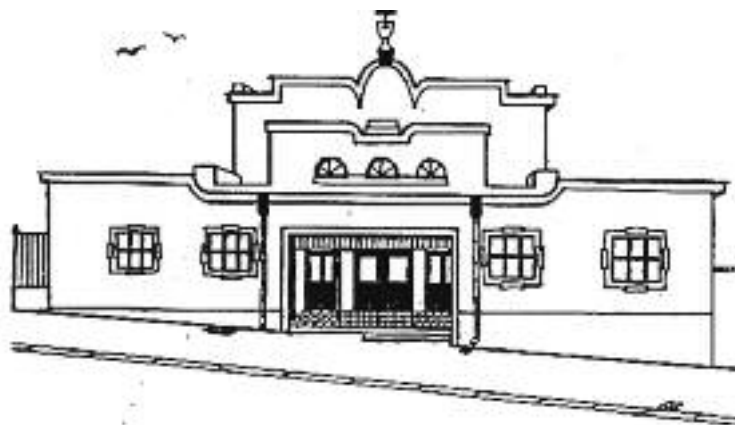
Slavnostní bohoslužbu tehdy sloužil br. farář Josef Valenta, jenž se o stavbu nemsírně zasloužil. Náboženská obec byla nicméně zřízena již dříve - v červenci 1920; zpočátku se scházela v blízkém a přátelském sboru Betlémské kaple ČCE v Prokopově ulici.

Husitský kostel na nám. Barikád 1 byl původně stavěn jako prozatímní sbor, který se měl do 10-20 let zbourat. Vznikl obdobně jako jiné naše sbory za první republiky - lidé se na stavbu složili a svépomocí ji vybuodovali...

V plánu bylo Na Barikádách vystavět objekt mnohem větších rozměrů - obce tehdy běžně čítaly tisíce členů. K tomu ale nikdy vzhledem k politickým a společenským změnám nedošlo, a tak budova skládající se ze dvou komplexů -

plastika o výšce 3,5 m, kterou obci před mnoha lety zapůjčila Galerie hlavního města Prahy.

Již dříve byly prostory sboru využívány nejen k bohoslužebným účelům: scházela se zde Jednota mládeže a působil zde také divadelní spolek Žižka; v současné době se rozvíjejí aktivity komunitního a kulturně-sociálního centra, které je nejen pro obyvatele Prahy 3 inspirativním a otevřeným místem, kam rádi chodí něco společně tvořit a sdílet... **red**

NAD PÍSMEM

Svaté ženy

Bratři a sestry, nechci začínat banálně (předvánoční úklid, nákupy, shánění dárků). Nicméně zatímco o nedělích dopoledne bývají ulice liduprázdné, předvánoční město je plné pobíhajících a shánějících. Přesto někdo zvolní, snad se i zaposlouchá. Ulicí se nese výš a výš píseň mnoha hrdel a pak líbezný dívčí hlas, střídáný jinošským barytonem a opět se v závěru slévají hlasy v jásavý refrén. Jeden ze sta plaše nahlédne, vstoupí, zůstane. „*Výjdou najevo věci skryté v jeho srdci, ...pokoří se před Bohem a vyzná: Vskutku je mezi vámi Bůh!*“ (1 K 14,25) Mohu dosvědčit: V našich sborech se tak stalo nejednou. Avšak bezpočet jiných ve světě pustoší hřích a plní smrt, jakoby ještě rodička neporodila.

Maria přichází navštívit svou příbuznou Alžbětu. „*Když Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, pohnulo se dítě v jejím těle, byla naplněna Duchem svatým a zvolala velikým hlasem: „Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého těla. Jak to, že ke mně přichází matka mého Pána?“*“ (Praví proroci a prorokyně Boží poznávají díky Duchu svatému Boží úmysly a jejich uskutečňování.) Alžběta vítá v Mariině těle chovaného Spasitele a přijímá jej za svého Pána. Její poznání z Ducha svatého potvrzuje její očekávaný potomek, který radostně vítá požehnaný plod života Mariina (celého ve víře Bohu odevzdaného života). Vždyť Alžbětin syn Jan byl Bohem povolán, aby Ježíše představil na počátku Ježíšova veřejného vystoupení. Dotýkáme se zde tajemství prenatalního života. Jan Amos Komenský naléhavě doporučoval, abychom dětem ještě před narozením zpívali, modlili se nad nimi, mluvili na ně. Ony to vnímají.

Nepromeškejme však příležitost být dále přítomni setkání obou žen v jejich očekávání. Zapuďme myšlenku, že ještě před popisovaným setkáním obou žen se Marie příznačně žensky svěfovala, jak jí bylo zvěstováno, že se stane matkou Syna Božího. Cestování, zvláště pro ženy, bylo velmi nesnadné a mobil k předlouhému povídání nebyl k dispozici. Svědectví Písma nás chce jednoznačně přesvědčit, a některé i přesvědčuje, o podivuhodném působení Ducha svatého. Jsme svědky setkání, výroku a konání dvou žen, hluboce duchovních osobností, s reálným přístupem k životu. Obdiv a úcta k nim nemá však přejít ve zbožštění a modlitby k nim. Vždyť právě to, že jsou lidskými bytostmi, je úžasné, nádherné a pro nás povzbudivé. Maria ví: „*Hle, od této chvíle budou mne blahoslavit všechna pokolení (všechny národy).*“ Úchvatné jsou všechny ženy, které se těm dvěma svatým ženám podobají. Děti, jež na svět přivádějí, mají základní předpoklad být Božími dětmi. A opravdu: „Kristus říká, když přichází na svět (chápejme průběžně): Oběti ani dary jsi nechtěl, ale dal jsi mi tělo.“ A následně: „Zde jsem, abych konal, Bože, tvou vůli, jak je o mně v tvé knize psáno.“ Apoštol vysvětluje: „*Tou vůli jsme posvěceni, neboť Ježíš Kristus jednou provždy obětoval své tělo.*“ Ti, kdo tuto spásnou oběť vděčně přijímají, jsou posvěceni-odděleni pro Boha. Pán Bůh nás spojuje ve společenství, kam může zavítat či v plném smyslu vstoupit ten, kdo se nenechá smést předvánočním shonem. Poznává, že v nepokojném, neurotickém až hysterickém světě jen Bůh v Kristu je pokoj, jaký tento svět dát nemůže.

Stanislav Jurek

Velký Bože, ty víš, jak je pro mnohé k neuvěření,
o čem vypovídá Písmo svaté.

Pro věrohodnost působení tvého Ducha svědčí,
že jsou v bezbožném světě věřící tobě a tvému slovu.
Děkujeme, že k nim můžeme patřit a vidět za obzor.

Navštívení Panny Marie. Mariotto Albertinelli.

Zdroj: Wikipedia

VIGILIE HODU BOŽÍHO VÁNOČNÍHO

Hospodin mi řekl: Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil.
ŽALM 2,7

První čtení: Izajáš 9,1.5-6 (2.6-7)

Tužby vánoční:

2. Za dar pokoje, který k nám přichází narozením Syna Božího, modleme se k Hospodinu.
3. Za spásu pro všechny, i ty, kteří v Betlémském dítěti svého zachránce nepoznávají, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože všemohoucí, dej, ať světlo vánočního evangelia se odráží v našich skutcích a zapaluje víru v našich srdcích! Svým svatým Duchem nás osviť, ať přijímáme tvé vtělené Slovo, Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Titovi 2,11-14

Evangelium: Lukáš 2,1-14

Verše k obětování: Žalm 118,26a.27a

Verš k požehnání: Žalm 98,1

Modlitba k požehnání:

Bože všemohoucí, dej, ať slavnost narození tvého Syna nás osvobodí od hříchů našeho starého lidství! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 207, 215, 216, 219, 220, 227, 230, 210

Vánoční pozvání bratra patriarchy

*„Kdo na něho budou hledět, rozzáří se.“
(Ž 34,6)*

Sestry a bratři, pozdravuji Vás a přeji Vám všem vánoční pokoj a světlo od našeho Pána Ježíše Krista!

Opět můžeme prožívat jedinečnou noc Kristova narození při půlnoční bohoslužbě. Opět smíme naslouchat vánočnímu poselství z Bible na Hod Boží vánoční a při dalších shromážděních v našich sborech a modlitebnách v městech a obcích. Opět můžeme slyšet, že pastýři přišli až do Betléma. Oni přistoupili až k jeslím, na kterých spočívalo dítě – syn člověka a Syn Boží. Betlémská pastýři hleděli svým zrakem na dítě, vyprávěli pak slovem o něm všem a projevovali Bohu svoji upřímnou a vděčnou chválu. Spolu s nimi jsme zváni i my k tomuto vánočnímu „vidění“, k naslouchání po staletí vyprávěnému příběhu i ke zpěvu a vděčné chvále.

Vánoce jsou svátky pro oči. Náš zrak v této době upoutávají vánoční světla, zářící hvězdy, ozdobený strom, pestrobarevné obaly dárků, pohlednice se zasněženou krajinou. Z mnoha obrazů se na nás dívá i Jezulátko v jeslích. Můžeme se dívat a dívat, a přitom nic nevidíme. Tajemství Vánoc se nám uprostřed tolika zrakových vjemů neotevře. Jde totiž o **vnitřní hledění**, ne o vnější pohled. **Tomuto vnitřnímu pohledu nás učí právě pastýři.** Bývají zobrazováni tak, že klečí u jeslí a v údivu hledí na malé dítě. Takový postoj nám ukazuje, jak jedině je možné přistupovat k tajemství, že Bůh přichází do našeho světa v podobě dítěte. **Je to pohled pokorné víry.** V očích pastýřů je upřímnost a čistota. Není v nich žádná namyšlenost, povýšenost a záłudnost. Současně se v jejich očích zrcadlí jas a záře, která vychází z betlémského dítěte. Naplňuje se tak na

nich slovo žalmu: „Kdo na něho budou hledět, rozzáří se“ (Ž 34,6). Kdo Ježíše spatří vnitřním zrakem, pohledem víry, prožije tuto vnitřní radost a jas.

O Vánocích se koná nepřeborné množství nejrůznějších pořadů vážnějších i zábavných na mnoha místech a jsou vysílány v televizi a rozhlasu. **Zaznívá mnoho slov, vyprávění a sdělení.** Ne-

preslechneme uprostřed toho všeho prosté vyprávění betlémských pastýřů. Pastýři nemlčí, ale vyprávějí. **Byli prvními, kteří sdělovali vánoční příběh o Ježíšovi** (L 2,17). Toto vyprávění se šířilo rychle betlémskou krajinou. „Všichni, kdo to uslyšeli, užasli nad tím, co jim pastýři vyprávěli.“ Vyprávění zapsané v Bibli bylo předáváno z generace na generaci, a tak se dostalo až k nám. **Vánoční vyprávění o narození Ježíše není pohádkou a není ani suchou historií.** Je to vyprávění víry. Víra se šíří a předává vyprávěním. Jak je to řečeno v Žalmu 78: „Co jsme slyšeli a o čem víme, to, co nám otcové vyprávěli, nebudeme tajit je-

jich synům. Budeme vyprávět budoucímu pokolení o Hospodinových chvályhodných činech, o mocných skutcích, jež konal.“ Vyprávíme dnes i my ve svých rodinách vánoční příběh – i další příběhy z Bible, aby byla posílena víra v dětech? A nejen v dětech, ale v lidech v každém věku?

Vánoce jsou prostoupené hudbou. Zní všude. Konají se vánoční koncerty, doléhají na nás odevšad tóny vánoční hudby – ze všech stanic rádií i v obchodních domech. Co je vánočních písní! A stále vznikají nové! Poslech vánoční hudby nás zklidňuje, povznáší, vyvolává příjemný zážitek. Ale jaký je pravý smysl zpěvu a hudby o Vánocích? V biblickém vánočním příběhu postavy zpívají. Marie vyzpívá svůj Magnificat (Má duše Boha velebí) a z andělských nebeských kůrů zní Gloria (Sláva na výsostech Bohu). A o pastýřích se dovídáme, že také chválili a oslavovali Boha.

Smyslem hudby a zpěvu o Vánocích je oslava Boha, který se nám jedinečným způsobem přiblížil a dává poznávat v Ježíši Kristu. V kostele, ve sborech a modlitebnách – ve společenství církve krásnými a malebnými vánočními písněmi můžeme vyjadřovat svoji vděčnost a chválu Bohu. Prostý zpěv pastýřů byl tou nejpřírodnější chválou a oslavou toho, který nám dal svého Syna a s ním novou naději a pravý život. I my se můžeme přidat k této chvále ve svátečním čase.

Přeji Vám pro vánoční čas pravé vidění, schopnost naslouchat poselství evangelia o narození našeho Pána a vnitřní radost a vděčnost vyjadřovanou společnou chválou a vánočními písněmi ve společenství církve.

Prosinec L. P. 2015

Tomáš Butta
bratr patriarchy

Když slavíme narození Krista Krále, jsme št'astni. Jeho světlo zazářilo všem národům na znamení smíření. Jeho přítomnost je impulzem pro duše, které očekávaly od života víc než jen dočasnost a pomíjivost.

Jedna chybná cihlička se však do naší stavby vloudila: Hledáme živého mezi mrtvými. Hledíme k nebesům a voláme ho. Slavíme jeho narození v Betlémě, ale ne ve svých srdcích. Jako bychom si potajmu uvědomovali, že tam se ještě nenarodil. Když Kristus není mezi námi, kde tedy je?

Dobrý král si dělá starost o svůj lid, sedí na trůně, ale zrovna tak chodí do ulic mezi lidmi; Kristus je stejně tak v nebi jako mezi námi.

Jako bílá labuť spočívá pokojně na hladině řeky, tak Kristus spočívá v našem srdci a šeptá nám své modlitby. Naslouchat mu je to nejkrásnější, co život přináší.

SVATÁ NOC

„Já se ti divím,“ křičela paní Dinah. „Kdyby to byli pořádní lidé, šli by k starostovi, a ne takhle žebrotou! Proč si je nevzali do domu Šimonovic? Proč se jich máme ujímat ausgerechnet my? Copak jsme něco horšího než Šimonovic? Já vím, Šimonova žena by si takovou holotu do domu nepustila! Já se ti divím, člověče, že se tak zahazuješ s já nevím kým!“

„Nekřič,“ bručel starý Isachar, „vždyť to budou slyšet!“

„Ať to slyší,“ pravila paní Dinah pozvedajíc hlas ještě víc.

„Nevidáno! To by tak hrálo, abych nesměla doma ani pípnout kvůli nějakým tulákům! Znáš je? Zná je někdo? On říká, to je má žena. Povíдали, jeho žena! Já vím, jak to u takových poběhlíků chodí! Že se nestydíš pustit něco takového do domu!“ Isachar chtěl namítnout, že je pustil jen do chléva, ale nechal to pro sebe; měl totiž rád svůj pokoj.

„A ona,“ pokračovala paní Dinah pohoršeně, „ona je v jiném stavu, abys to věděl. Prokristapána, ještě to nám tak chybělo! Jezus Maria, abychom tak přišli do lidských řečí! Prosím tě, kdes nechal hlavu?“ Paní Dinah nabrala dechu. „To se rozumí, nějaké mladici ty neumíš říct ne. Když na tebe udělala ten svůj kukuč, tak ses mohl přetrhnout samou ochotou. Mně bys to neudělal, Isachare! Jen si ustelte, lidičky, je tam ve chlívě slámy habaděj – Jako bychom byli v celém Betléme jenom my, kdo mají chlívěk! Proč jim Šimonovic nedali otep slámy? Protože Šimonka by si to nedala od svého muže líbit, rozumíš? Jen já jsem takový ošlapek, že na všechno mlčím.“ Starý Isachar se obrátil ke zdi. Snad pře-

stane, mínil; ona má trochu pravdu, ale dělat tolik řečí pro jednou...

„Brát cizí lidi do domu,“ rozjímala paní Dinah ve spravedlivém hněvu. „Kdoví, co je to zač? Teď' abych celou noc strachem nezamhouřila oka! Ale to ti je jedno, vid'? Pro lidi ty všeko, ale pro mne nic! Abys ty vzal jednou jedinkrát ohled na svou udřenou a churavou ženu! A ráno abych po nich ještě uklízela! Když ten člověk je tesař, proč není někde na práci? A proč zrovna já mám mít tolik trápení? Slyšíš, Isachare?“ Ale Isachar tváří ke zdi dělal, jako by spal. „Panenko Maria,“ vzdychla paní Dinah, „mám já to život! Celou noc abych nespala starostí... A on si spí jako dřevo! Mohli by nám odnést celé stavení, a on si chrní... Bože, mám já to svízle!“ A bylo ticho, jen starý Isachar pozorně členil tmu svým chrupáním.

* * *

K půlnoci ho vzbudilo z dřimoty potlačované ženské zasténání. I safra, lekl se, to bude něco vedle v chlívku! Jen aby to nevzbudilo Dinu... To by zas bylo řečí!

I ležel nehnutě, jako by spal.

Po chvíli bylo slyšet nový ston. Bože, smiluj se! Bože, dej, ať se Dinah neprobudí, modlil se v úzkostech starý Isachar, ale vtom už cítil, že se Dinah vedle něho vrtí, zvedá se a napjatě naslouchá. Bude zle, řekl si zdrceně Isachar, ale zůstal pěkně zticha. Paní Dinah bez hlesu vstala, přehodila přes sebe vlnák a vyšla na dvůr. Asi je vyhodí, řekl si bez-

mocně Isachar. Já se jí do toho míchat nebudu, ať už si dělá, co chce...

Po jakési podivně dlouhé a tlumené chvíli se paní Dinah vrátila opatrně našlapujíc. Isacharovi se ospale zdálo, že chrastí a praská nějaké dříví, ale rozhodl se, že se ani nehne. Snad je Dině zima, mínil, a dělá si oheň. Pak se Dinah znovu potichu vykradla. Isachar pootevřel oči a viděl nad planoucím ohněm kotlík s vodou. Nač to je, řekl si s podivem a hned zase usnul. Probudil se teprve, když paní Dinah takovými zvláštními, horlivými a důležitými krůčky běžela s dýmajícím kotlíkem na dvůr.

I podivil se Isachar, vstal a trochu se ustrojil. Musím se podívat, co je, řekl si energicky, ale ve dveřích se srazil s Dinou.

Prosím tě, co tak běháš, chtěl vyhrknout, ale ani se k tomu nedostal.

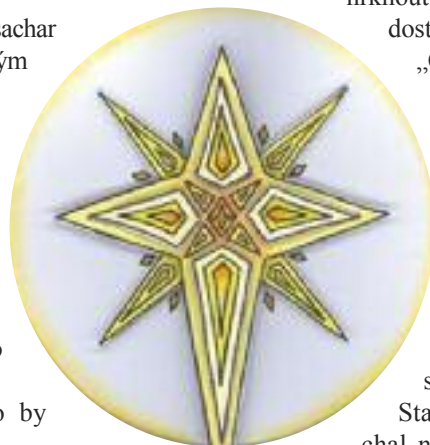
„Co ty tu máš co okounět,“ utrhla se na něho paní Dinah a zas běžela na dvůr s nějakými klůčky a plátýnky v náručí. Na prahu se obrátila. „Jdi do postele,“ rozkřikla se přísně, „a... a neplet' se nám tady, slyšíš?“

Starý Isachar se vyštrachal na dvorek. Před chlív-

kem viděl bezradně třčet ramenatou mužskou postavu, i zamířil k ní. „Jojo,“ bručel chlácholivě. „Vyndala tě, že? To víš, Josef, ty ženské...“ A aby zamluvil jejich mužskou bezmoc, ukazoval honem: „Koukej, hvězda! Viděls už někdy takovou hvězdu?“

Josef Čapek

Lidové noviny 25. 12. 1930

RECENZE

Roman Brandstaetter: Ježíš z Nazaretu

Poprvé česky vychází v nakladatelství Práh zcela výjimečný román Romana Brandstaettera o nejznámějším příběhu lidských dějin v románové epopecii „*Ježíš z Nazaretu*“. Rozsáhlé dílo (1328 stran) o židovství, křesťanství, o člověku, jeho hledání, pochybení a nadějích, největší a nejvýznamnější, jaké bylo o Ježíšovi napsané, nosil v hlavě autor, polský Žid, téměř celý život a jeho sepsání trvalo devět let. Roman Brandstaetter, oblíbený autor našeho již zvěčnělého bratra faráře Emila J. Havlíčka, uprchl v roce 1939 do Jeruzaléma, kde v roce 1944 pod vlivem těžké životní situace svého národa a mystického prožitku přijal křesťanskou víru.

Tento román zdaleka není pouhým přepisem evangelia. Brandstaetter vylíčil Ježíše (Jošuu) zcela autenticky jako Žida, který se narodil do starozákonního židovského prostředí, do starověkého světa, který byl pod nadvládou Říma, do vyschlé drsné krajiny se stády ovcí a do každodenního boje o přežití, potu a dřiny. Zároveň je ve své interpretaci nesmírně důsledný, protože nevkládá Jošuuovi přímo do úst nic, co není psáno v Bibli.

Výsledkem je úžasný, velkolepý román, který se svým náročným a širokým záběrem, ale i významem, může rovnat takovým světovým dílům, jakým je např. Sinkiewiczův *Quo vadis* nebo Waltariho *Egyptan Sinuhet*.

Dvoudílnou románovou epopecí lze koupit za doporučenou cenu 1300,- Kč

Pavel Hýbl

Co rádi čtete?

▼ tomtó vánočním čísle bych vás ráda upozornila na jednu milou vánoční knížku pro nejmenší děti, kterou nedávno vydalo Karmelitánské nakladatelství. Jmenuje se Noc plná hvězd. Napsala ji Jan Godfreyová a spoustou krásných obrázků ilustrovala Honor Ayresová. Je to ideální knížka k předčítání před spaním. Obsahuje pěkným, jednoduchým a originálním způsobem převyprávěný vánoční příběh. Ovšem nejen to – děti se během čtení učí počítat do deseti (malé ovečky) a také si rozvíjejí slovní zásobu – každá ovečka je totiž jiná – jedna je nejprve rozespalá, druhá zívající, třetí unavená, čtvrtá bloumající, pátá smekající se, šestá klouzající, sedmá škobrtající... Ovšem později, po vyslechnutí té úžasné zprávy od

anděla nad Betlémem, ovečky najednou běží, utíkají, poskakují, skotačí, hopsají, pospíchají, dovádějí, peláší... Je to zkrátka knížka plná radosti. A radost k Vánocům neodmyslitelně patří. Doufám, děti, že pod stromčekem najdete také hodné knížek, které vám přinesou radost. A až je přečtete, nezapomeňte nám o nich napsat, abychom si je mohli přečíst i my ostatní!

Vaše obrázky

Nakreslila: Veronika Trojanová z Kolína

Vánoční přání

▼ šichni si stále něco přežeme, ale Vánoce jsou čas, kdy si přežeme snad nejvíce. Píšete dopisy Ježíškovi se seznamem svých největších přání? Přemýšlíte, co nadělit svým nejbližším, aby z toho měli skutečnou radost? Naše přání jsou

různá. Někdo toho má tak málo, že jeho touhy vypadají velice skromně – teplé jídlo, suchá postel, teplý svět. Jiní mají zdánlivě všechno, takže mají-li si přát něco, co jim ještě chybí, pak to může být třeba nové auto, ještě rychlejší počítač, drahý mobil... Záměrně však píši, že mají zůstatlivě všechno, protože, jak dobře víme, jsou věci – a jsou to ty nejdůležitější – které stejně za peníze nekoupíme – láska druhých lidí, úsměv, přátelství, zdraví, vnitřní vyrovnanost, pocit spokojenosti, pocit, že věštinu z těch hmotných věcí, které si přežeme, vlastně nepotřebujeme...

A proto vám všem, milí čtenáři (a nemyslím tím jen děti), přeji, abyste byli obdarováni tím, co se nedá sehnat ani v obchodě, ani přes internet, ale co náš život skutečně naplňuje.

A taky nám přeji snih. Aspoň trošku.

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Vánoční přání dětem

Ať po bílém sněhu štěstí na saních, přiveze vám něhu, pohodu a smích.

S dárky na památku radost uvítejte, atmosféru svátků v klidu vychutnejte.

Pohádkové Vánoce prožijte si, děti, ať vám opět po roce štěstí domů vletí.

Jitka Vestfálová (Landová)

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Modlitba

Milý Pane Bože,
moc ti děkujeme,
že jsou tu zase Vánoce.
Každý rok se na ně těšíme.
Děkujeme za všechny dárky!
Prosíme, ať nikdo není o Vánocích sám.
Amen.

Klokánek

5. část

Jak jsme poznali už v minulém příběhu o gekonovi, malý Klokánek byl pěkné číslo a občas pořádně zlobil. Co však bylo nejhorší, když mu začal hrozit trest, naučil se zalézat hluboko do maminičiny kapsy, kde se schoval a doufal, že trestu unikne. Když byl ještě úplně malíčký, často mu to vyšlo – ne, že by maminka nebo Eliška nevěděly, kde je, ale spíš mu jeho chování shovívavě odpouštěly. Teď už si ale řekly: „Dost, tohle musí skončit.“ Jestli si ovšem myslíte, že to vyřešily tím, že Eliška Klokanci kapsu zašila, tak to se plete. Byly mnohem mazanější (a kromě toho kapsa byla moc užitečná a Klokance by se jí nerada zbavovala). Maminka Klokánkovi řekla: „Blíží se Vánoce a já teď kapsu potřebuji na dárky. Ale to si piš, Klokanku! Jestli mř do ní jenom nakoukneš, nedostaneš vůbec nic!“

Klokánek byl, to se ví, nesmírně zvědavý. Ale také věděl, že maminka nemluví do větru. A vlézt do kapsy potají, aniž by to zjistila, to přece jen nedokázal, když ji měla maminka pořád na břiše.

Čekání to bylo dlouhé, ale maminka s Eliškou ho Klokánkovi našťásti uměly zkrátit – jednou ho poslaly do obchodu pro cukr, jindy měl doskákat se vzkazem k sousedům, večera pomáhal louskat oříšky... Nakonec Klokánek na kapsu pomalu zapomněl.

Konečně tu byly Vánoce. Pod stromečkem bylo dárků dost, jeden hezčí než druhý, ale ten nejkrásnější maminka opravdu ukrývala ve své kapse. Hádejte, co to bylo! No jistě, úplně malíčká Klokánkova sestřička! Tak teď už se Klokánek do kapsy opravdu nevejde. Ale vůbec mu to nevadí.

Jana Krajčířková

Nakreslila: Eliška Zapřová, 6 let

2

Soutěž o tři knihy

Nezapomeňte nám tajemku této vánoční osmisměrky poslat do redakce (nebo e-mailem na adresu jana.krajcirikova@ccsh.cz) nejpozději do konce ledna – v únorovém čísle vám oznámíme, kdo vyhrál knížku.

andělé	Klid	rodina
betlem	kolědy	stromeček
cukroví	krása	tradice
dárky	láska	svíčky
děti	mir	ticho
hvězda	ozdoby	vánočka
jesličky	pohádky	vůně
jmelí	půlnoční	zvonky
kapr	radost	

Blahopřejeme výhercům soutěže z říjnového čísla (tajenka: Požehnaní)
Adam Němec z Kolína, Jan Šedý z Havlíčkova Brodu, Kryštof Havráněk z Plzně

7

Ženu statečnou, kdo nalezně?

5. část:

Ztracené ozdoby

Jedna z věcí, které Klárka s Jirkou na Vánocích milovali, bylo zdobení vánočního stromčku. Vždycky na Štědrý den dopedne jim ho tatínek pěkně upevní do stojanu, děti si připravily krabice s ozdobami a opatrně, až téměř nábožně, je zavěšovaly na zelené větvičky. Jenže letos se stalo něco hrozného. Krabice s ozdobami se někým ztratily a nikdo je nedokázal najít. Maminka, tatínek, babička i děti pátrají už několik hodin, ale marně. Na podzim se celá rodina stěhovala, zřejmě se ozdoby ztratily během přesunu do nového bydliště...

Konečně babička prohlásila: „Poslyšte, to nemá cenu. Věřím, že se ozdoby časem najdou, až je ovšem už nikdo nebude hledat. Teď na ně však zapomeňte, děti, a pojdme ozdobit stromek jinak, tak jako jej zdobívali lidé dřív, když skleněné ozdoby ještě nebyly.“ A hned začala na stůl snašet oříšky, malá červená jablíčka, našla i pár šišek. Maminku napadlo prohledat krabici se šicími potřebami a vypátrala pár červených stužek. Pomohla dětem navléknout oříšky na nitě, tatínek zase přivazoval jablíčka za stopy.

Děti se na to nejdřív divaly trochu rozpačitě, trochu zklamaně, ale brzy se do práce také zapojily. A samy se brzy divily, jak je ten stromček najednou hezký. Babičku ještě napadlo pověsit na strom pár perníčků a to už byla

Makreslila: Lucie Krajčířková

skutečná krása. Ne sice tak barevná a blyštivá jako jindy, ale taková hřejivější. Vždyť se do zdobení stromčku zapojila celá rodina a byly to pro ně skoro tak slavnostní chvíle jako samotný Štědrý večer. Zpívali si při tom koleady, povídali si, smáli se. Nejlip to vyjádřil Jirka, když na závěr řekl: „Díky, babi, já už bych chtěl takhle stromček zdobit vždycky.“

Maria, matka Ježíšova

OKteré jiné ženě psát v prosinci kolem Vánoc než právě o Ježíšově matce Marii, že? Nejpodrobněji okolnosti Ježíšova narození popisuje Lukášovo evangelium a vy je určitě dobře znáte – Marii navštívil anděl Gabriel a oznámil jí, že nalezla milost u Boha a narodí se jí syn, ačkoli ještě nežije s mužem. Byla to jistě velká milost, ale také těžký úkol. Maria to neměla lehké, stejně jako Josef. Víme, že ještě před narozením dítětky museli cestovat do Betléma, kde pro ně už nebylo místo k přenocování. Ježíšek se narodil v chudém chlévě na slámě. Krátce po jeho narození se museli vydat znovu na cestu – utíkat až do Egypta před zlobou krále Heroda. Ani později to nebylo snadné. Ježíš se ve dvanácti letech ztratil, protože zůstal v chrámu v Jeruzalémě, zatímco ostatní již byli několik dní na cestě domů. Jako dospělý se také choval neobvykle – místo aby se věnoval řemeslu, chodil krajem, kázal a uzdravoval, někteří jej dokonce považovali za pomateného... Nakonec přišlo to nejhorší – její syn byl zajat, mučen a ukřižován jako nejtežší zločinec. Je těžké si představit, jak musí trpět matka, která vidí umírat vlastní dítě.

Maria však už od začátku tohle všechno pokorně přijímala. Dokonce chválila Boha za to, že s ní učinil veliké věci (i když to ještě netušila, co všechno ji čeká). Byla to nesporně jedna z nejstatečnějších žen. Proto si zaslouží naši uctu.

JK

Makreslila: Lucie Krajčířková

JK

Dětské Vánoce

Jeto dávno. V dalším kraji (však jej naše děti znají) leží ohen země kout, na něj chceme vzpomenout.

V Palestině Boží dilo pro lidi se naplnilo.

Místo, kam dnes spěchá svět,

je vesnička Nazaret. V malé chýši skloněn k diltu tesař Josef tahá pilu a Maria v zátěže opírá se o dveře.

Jednoho dne po vesnici jde bubeník bubnující:

„Slyšte, všichni pozor dejte! Všeho dila zanechejte, když vám hodlám oznámit, co chce vrchnost učinit! Nejmiljší kráí všech židů na vědomost Klade lidu: sčítání se velké chystá.

Každý jděte v ona místa, kde jste byli narozeni. Soupis provedeme v zemi. Kdo se této cestě vyhne, pokuta ho stihne.“

Slyšel Josef nařizení -žádně odvolání není. Skončil ve své dlíně práci, k Marii se spěšně vrací. „To je ale nadělení, že mu v světě rovno není.

Omluvy však nikdo nemá - nuže, půjdem do Betléma.“

Tu Maria v okamžiku svaže něco do uzlíku, aby spolu v krátké chvíli svůj Nazaret opustili.

Posazenou na oslátku vezl Josef příští matku. Dlouhé bylo putování a spěchali bez ustání. Došli potmě. V cizím kraji kdepak že jim nocleh dají?

Postele jsou zamluvené a hospody přeplněné.

Maria, ta zbožná žena, celíká je ustrašena.

„Stmívá se a není zbytí, nocleh nutno opatřit. Zaklepejme na stavení, zda tu skrovné místo není pro dva chudé pocestné. Snad se lidem srdce hne.“

Nedaleko stál dům bílý, tam na vrata zabušili. Dlouho nic. Pak

v okamžení dnu kroky po stavení. „Kdo to tuče v nocií chvíli? To jsou sotva hosté milí. Co tu chcete, co se děje? V tyto časy vskutku zle je, po celý den klidu není a pak v noci do stavení

potulní ti přijdou hosti. Už toho mám zrovna dost!“

Josef znaven, téměř spící, mačká v ruce beranici: „Hospodáři, otevřete, dva poutníky naleznete. Dlouhá pouť je udolala, vede je sem prosba malá: zdali byste v této chvíli noclehem nám posloužili?“

„Kdo jste? Vždyť vás neznám ani!“
Starý sedlák dům svůj bñání.
„Jme tu cizí. Z velké dái k soupisu jsme přispěchali. Otevřete. Moje žena na smrt je již unavena.“
„Jednánku, to je spěch! Stále někdo hledá stechu v tyto dny, kdy po Judeji karavany lidstva spějí!“
„Je nám líto, že jsme v noci v cizím kraji bez pomoci. Nemáme však zbytí, více? Dnešního dne čekám dítě.“

Sedlák světlem do tmy svítí, nařká na živobytí. Zdá se, že však neodolá dvěma prosebníkům zdola: „Od oktáře slycháváme, že pocestné hostit máme. Já sic nemám valné chuti,

přece však mne soucítí nutí.

Naštěstí si rady víme -ve stáji vás uložíme.“

Podle rady učinili. Nebyl to však palác milý, otep slámy, trocha sena a chýše je učiněna.

Tvalo to jenom krátko -přišlo na svět Jezulátko. V oně noci, plné slávy, přišel na svět Kristus pravý.

„Kam to dítě jenom dáme, když tak skrovný domov máme?“

Pak je v jesle uložili řkouce: „Pobudem tu chvíli.“ Ve stáji však zima byla.

Tu se kravka naklonila

tmavá noc se v světle změní a kometa v středré záři slavnostně se k tomu tváří.

Na pastvinách po okolí bdi pastýři u svých holí, stáda si před vlky chrání. Je to sen či je to zdání?

„Hleďte, bratři, dolů k městu

ukazuje hvězda cestu a andělé plní slávy o Ježíši cosi praví!“

„Ano, že se skutkem stává, co svět dlouho očekává, co proroci, plní síly, svému lidu přislíbili: že sám Pán Bůh na svět př-

Nakreslil: Farida Kragžičk

a dýchala na Jezúška. Dýchá kravka, dýchá myška, také oslík, chudák malý. A tak u jesliček stáli. Svátá noc je plná ticha, nemluvnátko tise dýchá. Všude tma. Tu v okamžení

jde, až ta velká hvězda vyjde, která bude na znamení, že už více hríchu není!“

Jak to bylo, všichni známe.

Na obrázku uhlídáme, jak se lidé v krátké chvíli s dary k stáji vypravili. Ten s ošátkou, jiný v dlani nese svoje dobré přání, avšak všichni, vězte jistě, nesou Pánu srdce čisté. Mhozí přišli zblízka, zdáli a společně Boha chválí. Jezulátko různolící zdraví jedno služebníci.

Pohlédme však: časně zřána jede k městu karavana.

Vzácná roucha jezdece halí - to jsou známí svatí králi.

„Svíta již a hvězda mizí. Co teď? Vždyť jsme v zemi cizí!“

„Pohlédte, vždyť k chudé stáji

všichni lidé pospíchají!“ Dopatří se snadné bylo. A tak se jim podařilo u jesliček sklonit hlavy, jak nám svatě Pismo praví.

Tak oděvsad velcí, malí do Betléma přispěchali, dítěti se poklonili a navýsost šťastni byli. Od té doby neustále veleblíme příchod krále zrozeného v stáji chudé, který brzy Kristem bude. O Vánocích, děti milé, když padají vločky bílé, na ty jesle vzpomínáme, v srdci čistou radost máme.

Milan Salajka, 1956

Kdopak to mluví?

Loni jsem se přes Český zápas pokusila představit, jak asi viděl a chápal betlémské jesličky Ježíšův otec Josef. Vzpomínáte? Letos mě inspirovala malá Anežka. Když psala dopis Ježíškovi, řekla své tetě: „Já bych mohla dát ten dopis paní biskupce, ona je přece Ježíškova spolužačka. Copak ty to nevíš?“

Tady vidíte, jak děti vidí. A vidí věci! A vzpomínáte na film Kdopak to mluví? Tak Bůh mi odpusť, zkusím si představit, jak betlém vidělo Jezulátko na seně:

„No ano, seno je měkké! A hele, zvířátka mě zadýchávají, že se můžu klidně odkopat. A maminka a tatínek na mě koukají. A kde to jsme? Vždyť je to chlívek! A nade mnou hvězda! No, stejně jednou zjistí, že datum mého narození popletli, protože se i planety zapletly!

A koukejme? Ted' se ke mně ženou tři V.I.P. potentáti! Dokonce králové a jeden z nich černý! A ty dary, co nesou! Zlato, kadidlo, myrhu. No jo, myslí to dobře, akorát že mi o to nejde a nikdy ani nepůjde. To ty dárky od pastýřů jsou mi nějak milejší. Zahřejí mi nožičky a mléko od selky mi zabarví tvářičky.

A hele, kominík, snad aby nehořelo! Mlynář s trakařem veze moku. Netuší, že máma stejně nebude moci nic péct, protože budeme muset rychle prchat před Herodem do Egypta. A tak jsem rád, že mi tu ještě dudlají chudí muzikanti. A přizvukuje jim školní mládež. No, snad se o mně ještě za dva tisíce let něco dozvědí...

A tady se ke mně prodralo pár nešťastníků! Ženské lehčí pověsti, chlápek, co nejspíš přebral, a koukněme se, jak je ted' odstrkují vážení měšťanosté a radní! A to do té společnosti v budoucnosti přibudou hasiči, železničáři, sportovci, ba i kosmonauti a budou betlémy vtípné i tradiční, s vinaři, s pivaři, a historické postavy...

No jo, lidi! A kde všichni budete, až mě za třicet let nebeský Otec pošle zvěstovat evangelium lásky a spásy?! To jistě najdu aspoň tučet přátel ku pomoci. Nebude lehké říkat lidem, že to, co mají, mají jenom na chvíli a že by to měli odevzdat lepší, než to dostali. Nebude lehké říkat bohatým o pokušení mamonu nebo je varovat, ať nelpí na věcech světa. A říkat jim, že o to, co mají, se mají rozdělit. O to těžší bude říkat chudým, že lepší je být dobrým než se mít dobře.

A taky se těším, že za mnou budou chodit ženy s dětmi a nebudou se bát se mě ptát,

protože tázat se je víc, než mít na všechno odpověď. A doufám, že jako moje maminka budou všechno uchovávat ve svém srdci a rozvažovat o tom.

Taky bych rád, aby slepí, hluchí, nemocní a umírající zjistili, že ani smrt nebude konec, protože já s Boží pomocí unesu výsměch, mučení a ukřižování a vzkříšený nabídnu rámě každému na cestě ze smrti do věčnosti.

Jen se lekám, že mě – narozeného na seně – oblečou do studeného zlatého roucha. A už vůbec nechci myslet na to, jak mě v budoucnosti mnoho lidí zneužije a použije k vlastnímu prospěchu. A těm už ted' bych chtěl říct, že ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane,“ vejde do království nebeského. Chápete, jak mě šťve, že nemůžu vyskočit z těch jesliček a říct všem, co se ke mně hrnou -

Lidi, vždyť
Bůh vás
m á
rád

a chce, abyste se i vy měli rádi! A ty druhé mějte rádi, jako máte rádi sebe! A právě proto se nebojte. Vždyť jsem se dneska narodil pro vás.“

A tak jo, milí přátelé, to Nebojte se – není žádný výraz politicko-spoločenské neznalosti světa, kterou stejně každý vidíte jinak, není ani projev naivity a vůbec ne utišující náplast. Je to dva tisíce let nejnosnější poselství Vánoc a třešnička na dortu: skutečný grunt vaší radosti.

Tak až půjdete k jesličkám, nebo budete stát u vánočního stromku, ztište svého ducha a srdce a možná v těch vyšších frekvencích zaslechnete, co si to Jezulátko brouká.
Jana Šilerová

Hvězda adventu

Miroslav Matouš

*Tmavou nocí k zemské tíži
padá bílé hvězdy třpyt.
Temná země k němu vzhlíží,
v světlo chce se přeměnit.*

*Pod tou hvězdou zrodilo se
dítě Boží milosti.
I když drobné je a bosé,
z hříchů lid svůj vyprostí.*

*Svatá matka dítě milé
uložila do jeslí.
Kéž by všichni za té chvíle
srdce svá mu donesli!*

*Zpěvy andělského hlasu
znějí v širém okolí:
Na svůj život, na svou spásu
pomni, necht' si kdokoli!*

*Hvězdo Boží sněhobílá,
kam jde svítit tvoje zář?
K tobě spěchám, země milá,
nocí zjasnit chci tvou tvář,*

*smýti starost v lidském čele,
navštíviti každý dům,
dāti lidem Spasitele,
vést je za ním k nebesům!*

*Nevinné ty Boží dítě,
proč jsi přišlo mezi nás?
Z hříchů vysvobodit chci tě,
lide můj, až přijde čas,*

*ukázat ti z utrpení
cestu spásy, k níž jsi zván,
říci ti, že smrti není,
když je Bůh tvůj věčný pán.*

*V tobě, čistá hvězdo nebe,
přichází nám nový čas.
Pán Bůh posílá nám tebe,
tvoje světlo mezi nás,*

*abys nad kolébkou bděla,
shlédla v oči nevinné,
stála u Kristova těla,
dokud v strastech nezhyne.*

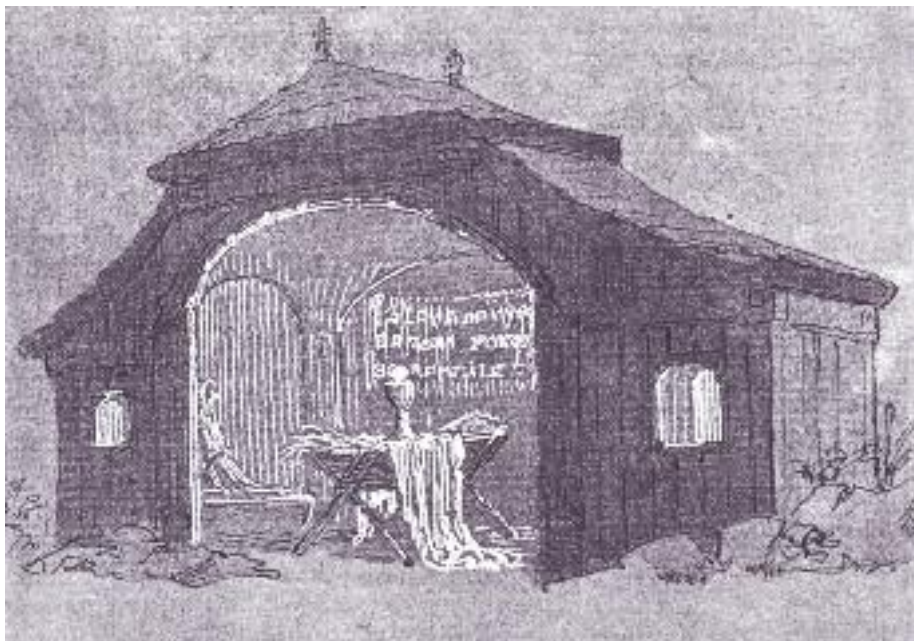
*Strasti čeká plná míra,
kterou pít má pro svůj lid.
Díkem chví se země širá,
na niž ráčil sestoupit.*

*Dítě leží v chudém loži:
Pojd'te, lidé, pojd'te sem!
Zrodil se nám z ruky Boží
nový věk a nová zem!*

Jesličky, které učí žít

Nedávno jsem se vydal na jedno z bada-
telských putování do Pelhřimova a po le-
tech tak zase mohl zhlédnout jedinečnou
křížovou cestu a jesličky v děkanském
chrámu sv. Bartoloměje. Obě díla
vznikla z popudu – tehdy ještě kaplana
– Františka Bernarda Vaňka, který patřil
od gymnazijních studií v Táboře k nej-
bližším přátelům sochaře Františka
Bílka. Autorem křížové cesty se na Bíl-
kovo doporučení stal Viktor Foerster,
který ji pod Bílkovým vedením (XI.
a snad i XIII. zastavení vytvořil přímo
Bílek) maloval v Chýnově. V roce 1901
byly do děkanského chrámu umístěny
rovněž dřevěné jesličky, které Bílek vy-
tvořil společně se svým bratrem Antoní-
nem; autorem malovaného tříkrálového
pozadí s průvodem byl opět Viktor Fo-
erster. Řezané postavy – od matky Marie
až po pastýře – nejsou ovšem ztvárněny
tradičně jako strnule radující se zástup
darovníků. Bílek zde zvláště v centrální
části jesliček rozehrává dramatický děj,
v němž v pokoře a úctě na kolenou se
klanějící postavy přinášejí samy sebe.
„Nelituj, že nevidíš postavičky nesoucí
jablíčka, vánočky, trošku mléka a be-
ránka ze stáda svého. Tady se nese ne-
konečně víc. Tady člověk nese sám sebe.
Nemůžeš-li dát sebe, nedáš nic! To dítě
je Boží dítě, nese světu lásku. Přijmi ji
na kolenou,“ výstižně napsal o pelhři-
movských jesličkách Bílkův obdivova-
tel, bratr farář Bohuslav V. Lohniský.
Já bych zde však dnes chtěl „probudit ze
spánku“ téměř zapomenutý Bílkův návrh
jesliček z počátku 30. let (viz obrázek).
Na nákrese nenajdeme žádné figury. Uv-

nitř prostého přístřešku – chápu jej jako
chrám – září osvětlené jesle, opásané
bílou rouškou, vystlané slámou, a na nich
ztělesnění krve a těla Páně v kalichu
s hostií. Z „chrámu“, na jehož čelní stěně
svítí slovo Písma: „Sláva na výsostech
Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“,

okny vychází zářící světlo.
Bratr biskup Petr Šandera v jednom svém
článku v Českém zápase připomněl:
„Slavením večere Páně a přijímáním eu-
charistických darů přijímáme Krista
a jsme jím sami přijímáni. Tak zůstává on
v nás a my v něm (J 6,56). Jíme tímto
způsobem svátostné tělo Krista, Syna
člověka (J 6,53). Tak se podílíme na jeho
životě a sami se tak obnovujeme v jed-

notu Kristova těla. „Jsme živi, avšak již
ne my, žije v nás Kristus.“ (Ga 2,20). To
znamená žít a sdílet v Duchu svatém
Kristovu obětující se lásku mezi sebou
navzájem i vůči všem lidem. Tento důraz
na život pro druhé, obětování se pro
Boha a jeho dílo i vydávání se pro bližní
patří k silným eucharistickým akcentům
v naší církvi (viz slova ustanovení v Li-
turgii Karla Farského).“

Bratři a sestry, v těchto slovech nachá-
zím tajemství Bílkových jesliček. Je
příznačné, že dodnes zůstaly pouze
v podobě návrhu. Stejně jako my, kteří
každou neděli slavíme večeri Páně, ale
stále se ji učíme žít. Napněme tedy své
ruce k lidem a hledme svým zastřeným
zrakem ke Světlu vycházejícímu
z kříže.

Martin Jindra

O čtvrtém z mudrců (2. K 5.14,15)

Starý apokryfní příběh vypráví o osudech čtvrtého z mudrců. Tři jeho spolubratři, mágové, se vydali na cestu, vedeni hvězdou, aby došli až k jeslím, ve kterých spočíval Pán světa, Boží Syn. A ten čtvrtý, který je vlastně přesvědčil o nutnosti vydat se na cestu za tím, o kterém bylo zvěstováno, že by měl být Králem králů, vyšel na cestu za svými třemi přáteli později a již je, ale ani Krále, v Betlémě nezastihl. Hledal ho všude, putoval po jeho stopách i do Egypta, dary, které měl pro něho přichystány, postupně rozdával těm nejpotřebnějším a nejbědnějším, které cestou potkával. Celý svůj život hledal Krále králů a na své pouti léčil, pomáhal, učil. A s Králem, Ježíšem Kristem, kterého celý svůj život hledal, se setkal až v oné osudové, poslední minutě. V oné nešťastné a tragické minutě, kdy se Kristus na kříži odevzdával do rukou svého Otce.

S pláčem mudrc volal k Ježíši a prosil o odpustění, že dary, které měl pro něho přichystány, rozdával na svých cestách nuzným a ubohým. „Neplač a nelituj, vždyt' mne jsi tím obdaroval, mne jsi sytil a šatil, moje jsi léčil rány. Vždyt' cokoliv těm nejbědnějším jsi učinil, mně jsi učinil...“ zní z kříže ke čtvrtému z mudrců. A věřte, že zní i k nám...

Z knihy Stanislava Kubína „Čtyřiatřicet zamyšlení, deset modliteb a jedno interwiev“ (KAL, edice Kruh, 2012)

Good King Wenceslas

Na Štěpána dobrý král
 Václav z okna hledí,
 všude, kam se podívá,
 závěje a ledy.
 Svítíl měsíc a byl mráz,
 pátil jako divý,
 a vtom spatří chudáka,
 jak tam sbírá dříví.

„Hola, páže,“ pravil král,
 „podívej se honem.
 Odkud je ten sedláček,
 víš-li něco o něm?“
 „Pane můj, ten sedláček
 bydlí támhle kdesi
 u studánky v chalupě
 pod samými lesy.“

„Přines maso, přines chléb
 a pár polen k tomu,
 zanesem to ještě dnes
 sedláčkovi domů.“
 A tak šli, král s pážetem,
 a tak vyrazili,
 i když venku vítr dul
 a vyl ze vši síly.

„Pane můj, je hrozná tma
 a je hrozná zima.
 Sotva jdu, už nemůžu,
 strach mě z toho jímá.“
 „Vkládej nohy do mých stop
 a pojď dál, můj hochu!
 Za chvíli ti nebude
 zima ani trochu.“

Vkládal nohy krok co krok
 do stop po svém králi,
 a kam vkročil svatý král,
 tam i sněhy hřály.
 Proto, věřte, křesťané,
 boháči i páni,
 ten, kdo cítí s chudými,
 dojde požehnání.

(Překlad Pavla Jurkoviče
 z knížky *Andělé v oblacích* propěvují,
 Grafoprint-Neubert 1996)

Good King Wenceslas.

O Vánocích zaznívá v celém anglosaském světě oblíbená píseň **Good King Wenceslas (Dobrý král Václav)**. Nejen svatý Václav, ale i text vánoční písně, či přesněji svatoštěpánské koledy, mají původ v Čechách.

Odkud se vzal její příběh, se nějakou dobu nevědělo, protože se nejedná o žádný z typických výjevů života světce. U nás převládal názor, že se jedná o originální, anglické uchopení svatováclavské látky. Naopak v Anglii, kde tato světecká úcta nebyla tolik známá, se věřilo, že vychází z původních českých středověkých legend. Až později vyšlo najevo, že se vlastně jedná o překlad básně českého básníka, dramatika a překladatele Václava Aloise Svobody Navarovského. Ten prospěl naší kultuře i svými vzpomínkami na sousedské náboženské divadlo v Podkrkonoší. Spekuluje se rovněž o jeho podílu na kauze Rukopisů.

Díky stykům, které v první polovině 19. stol. navázali čeští literáti s Anglií, se patrně roku 1853 dostal anglikánskému duchovnímu reverendu Johnu Masonu Nealovi do rukou obsah Svobodovy trojjazyčné básně z roku 1847 *Sankt Wenceslaw und Podiwin* (česky, latinsky a německy). Jejím autorem byl zmíněný V. A. Svoboda. Reverend podle této legendy napsal slova vánoční písně pro děti a vybral k ní nápěv staré jarní koledy *Tempus adest floridum* (Květnatý přichází čas), pocházející ze 13. století a obsažené ve sbírce *Piae cantiones* (Zbožné zpěvy). Bylo to v pravý čas, protože v Anglii již začaly mizet tradice, tedy i koledování s vánočními zpěvy. Romantismus v půli 19. století ale zájem o tradice oživil, a tak se spolu s nimi zachovaly a zanedlouho masově rozšířily melodie a text o dobrém českém králi.

Svatováclavské téma cestovalo v písni oklikou z Čech až do Anglie, pak do Ameriky a odtud dále do světa. S postupující globalizací se po dlouhé pouti vrací nazpátek do vlasti. Jeho verze je odlišná od té, jakou známe z našeho, klasického podání příběhu. Svatého Václava povýšila z knížete na krále a poslala do zasněžené vánoční krajiny. Co na tom ale záleží ve světě legend a pověstí, jenž má své vlastní zákonitosti?

I zámožská verze povznáší ducha a lidé ji mají rádi. Pravdivé jsou tedy obě.

VD

Good King Wenceslas looked out
 On the feast of Stephen,
 When the snow lay round about
 Deep and crisp and even
 Brightly shone the moon that night
 Though the frost was cruel
 When a poor man came in sight
 Gath'ring winter fuel

„Hither, page, and stand by me
 If thou know'st it, telling
 Yonder peasant, who is he?
 Where and what his dwelling?“
 „Sire, he lives a good league hence
 Underneath the mountain
 Right against the forest fence
 By Saint Agnes' fountain.“

„Bring me flesh and bring me wine
 Bring me pine logs hither
 Thou and I will see him dine
 When we bear him thither.“
 Page and monarch forth they went
 Forth they went together
 Through the rude wind's wild lament
 And the bitter weather

„Sire, the night is darker now
 And the wind blows stronger
 Fails my heart, I know not how,
 I can go no longer.“
 „Mark my footsteps, my good page
 Tread thou in them boldly
 Thou shalt find the winter's rage
 Freeze thy blood less coldly.“

In his master's steps he trod
 Where the snow lay dinted
 Heat was in the very sod
 Which the Saint had printed
 Therefore, Christian men, be sure
 Wealth or rank possessing
 Ye who now will bless the poor
 Shall yourselves find blessing.

Jakub Jan Ryba

Jakub, křtěný Šimon (po biřmování ještě Jan) Ryba je po umělecké i čistě lidské stránce mimořádnou osobností, jejíž letošní dvojí kulaté výročí opravňuje k zamyšlení.

„Zásady farářovy a mé jsou tak rozdílné jako černá a bílá barva, proto se mu nemohu nijak líbit. Učitel chce vzdělávat srdce a farář paměť. Jaký to rozdíl.“

(z Rybova deníku)

Dítě A hovoří: 'Každé ráno, ještě za tmy, již mne vzbudí tatínek nebo maminka, tu se honem honem strojím. Pak vedu mamičku neb tatíčka s lucerničkou do kostela. Zde si rozsvítím svůj zelený sloupeček, při kterém se modlím aneb zpívám. A to mi tak příjemné jest, že se celý den z toho raduji. A věř mi, že mi pak všechno lépe do hlavy jde.' Na to mu odpovídá jeho kamarád s vrtěním hlavy. 'Mně se ale věru advent tak tuze nelíbí, ani mi velkou radost nedělá.'

'A pročpak?'

'Mmm, protože chodí Mikuláš a Lucie, odpovídá ten nespokojenec s vánočními svátky.'

Dítě A, které žije v osvícené rodině, mu na to říká:

'U nás přestává mikulášství i luciášství. Můj tatínek říkává: Kdo chce ze svých dětí mrzáků a bláznivců udělati, ten at' na ně přivádí Mikuláše a jiné hasstrochy. Já chci ze svých dítek zdravé a srdnaté lidi mít, aby Bohu, vlasti, obci a člověčenství platně sloužit mohly.'

Z díla pro děti

Radovánky nevinných dítek o Vánocích

Narodil se v mariánském poutním městečku Přeštice na západním okraji Čech 8. října 1765. Otec Jakub Jan byl stejně jako později syn zaníceným muzikantem a pedagogem a předal synovi dobré literární a hudební základy, v rodině se denně zpívalo a hrálo. V Nepomuku, kam byl otec přeložen, se Jakobovi Janovi dostalo prvního vzdělání; dalšího pak na piaristickém gymnáziu v Praze. Zde si kromě samozřejmě němčiny přibral další řeči, zaujali ho římsští klasikové a francouzští encyklopedisté, stal se přívržencem osvícenství. Praha mladíka fascinovala. Chodil po chrámech a poslouchal zdejší skvělé varhaníky. Sám hrával na varhany a na housle, opisoval si skladby nejruznějších autorů a sám již také pilně skládal... Filosofii se chtěl věnovat dál; bohužel studia spojená s otevíráním nekonečných možností přerušila žádost nemocného otce, aby se vrátil domů - syn měl zastat učitelství a varhanický úřad. „Sbohem, moji přátelé z ovzduší školy! Sbohem, milá Praho - velký světe - sbohem, mé vzdušné zámky!“ (z deníku)

Jakub poslechl, nicméně místo v Nepomuku nezískal a nakonec dostal místo podučitele v Mnišku pod Brdy a posléze místo učitele v Rožmitále pod Třemšínem – mimochodem právě v době proběhnuvších josefínských reforem, které nařídily povinnou školní docházku. (Existovala však stále řada výjimek a rodiče „s oblibou“ nechávali děti doma coby levnou pracovní sílu, což Ryba velice těžce nesl a nenechával si to pro sebe.) V Rožmitále se brzy roznesla pověst o neobvyklých moderních metodách vzdělaného učitele, jenž nepochybně v mnohém předběhl svou dobu, ale brzy ho začaly provázet i pomluvy, nepochopení a dohady s vrchností, s místním farářem, též existenční starosti. Všechny těžkosti mu po celý život pomáhala nést milovaná hudba a víra. A snad také žena Anna, dcera rožmitálského purkrabího. Nicméně i rodinný život provázelo trápení – ze 13 dětí, které měli, přežilo sedm. (Nejznámější byl patrně významný český oftalmolog prof. MUDr. Josef Arnošt Ryba; zemřel 1856.)

Pokud jde o Jakobovu hudební tvorbu, jeho skladby měly obrovský nadhled a hloubku. Již v r. 1796 v Rožmitále tvoří skladbu známou jako Českou mši vánoční, dodnes prováděnou v kostelích i na pódiích. Začíná v otevřeném „Kyrie eleison“ – vesele „Hej mistře, vstaň bystře.“ Poprvé byla provedena v kostele Pový-

šení sv. Kříže ve Starém Rožmitále a do tohoto kraje je zasazen i děj, což přidává textu na sugestivnosti. Český text měl podle Rybova mínění právoplatnost: „Z latinsky zpívaných žalmů nemá náboženský užitek ani zpívající, ani poslouchající.“ I proto psal další díla s českým textem. Pro mládež vydal nejstarší hudební příručku v českém jazyce *Počáteční a všeobecní základové ke všemu umění hudebnímu*, v níž se pokusil vytvořit české hudební názvosloví. Vytíštěny byly dvě sbírky českých písní, Ryba napsal řadu symfonií, kvartetů, zpěvoher, nicméně páteří jeho díla je hudba církevní, vznikající z praktické potřeby rožmitálského kůru a z povinností vyplývajících z funkce jeho ředitele...

Problémy ve finanční oblasti spojené s výkonem učitelského zaměstnání přetrvávaly a prohlubovaly se; složitost doby podtrhovaly také války. Jak známo, v posledním období Rybova života skepse

a zklamání zesílily a vyústily až do ukončení života vlastní rukou. Rukou člověka, jenž sice stvořil skladbu naplňující nás každoročně radostnou atmosférou Vánoc, jehož životní realita však radostná zdaleka nebyla: V r. 1815 odešel ráno směrem k Voltuši, kde měl pod kopcem Štěrbinu schůzku s intelektuálem Nicholaselem Rieszem. Riess našel Rybu na dohodnutém místě ještě živého, avšak umírajícího, s krčními tepnami podřezanými břitvou. Pohozená kniha Lucia Seneky (kterou již dříve často četl) prozrazovala poslední pozdrav v rozevřeném listu: „Nežli jsem dosáhl stáří, snažil jsem se dobře žít, v stáří snažím se dobře umřít; abych dobře umřel, musím zemřít rád.“

Jan Krejčí a redakce

Nejhezčí dárek na Štědrý den

„Jediné, čeho je zapotřebí k tomu, aby zlo vítězilo, je, aby dobří lidé nic nedělali.“

Edmund Burke

O tom, že lidé ochotní pomoci druhým v obtížné situaci existují, se dozvídáme alespoň zčásti z pravidelných zpráv médií. Těší mne, že takové příběhy znám i od svých studentů. Vedla jsem před nedávnem bakalářskou práci hasiče Jaromíra Vrby. Vzpomíná zde, že k rozhodnutí pomáhat druhým jej přivedly zážitky z dětství.

Když mu bylo jedenáct let, zachránil o dva roky mladšího kamaráda, pod kterým se prolomil led zamrzlého rybníka. Obdobně pak později pomohl svému spolužákovi, který si chtěl vyzkoušet, jaké to

je plavit se na kře v rozvodněném potoce. Před několika lety, na Štědrý den, jel Jaromír se svou dvouletou dcerou Terezkou vyzvednout do nedalekých Radonic dědečka a babičku z manželčiny strany. Asi v polovině cesty z Maštova si všiml starší Škody 120 L, převrácené na louce za prudší zatačkou. Bylo právě kolem poledního. Na silnici potkal řadu protijedoucích vozidel, která si nehody nevšímal. A tak si pomyslel, že tam havarované auto leží na boku již delší dobu a jeho řidič zřejmě odešel pro pomoc. Přesto zpomalil, znovu se podíval a za čelním sklem zahlédl dvě prosící ruce. Ihned zastavil a couvl na bezpečné místo, aby nijak neohrozil svou dceru. „Terezko, počkej tady na mne a ničeho se neboj.

Někdo potřebuje pomoc,“ uklidnil své dítě a vydal se k autu. Byly v něm dvě dívky, obě v šoku z prožité události. Jaromír zastavil protijedoucí auto a požádal o pomoc. Pak zavolal na tísňovou linku. Ještě před příjezdem hasičů a policie bylo nezbytné dívky dostat ven z vozidla. Hrozil totiž únik benzínu a vůz mohl začít hořet. Převrátit auto na kola pomáhající motoristé nemohli, aby řidiče, která měla zaklíněnou nohu mezi pedály, ještě více neublížili. Naštěstí měla škodovka střešní okno, které Jaromír v pantech odmontoval. Potom děvčata vytáhli z auta a čekali na příjezd záchranářů. Obě mladé slečny dojatě děkovaly. „Mohl jsem těm dívkám pomoci a to je nejhezčí vánoční dárek. A ty jsi vydržela a statečně čekala,“ pochválil během zbývající části cesty za prarodiči svou dcerku Jaromír.

Olga Nytrová

Bohoslužby v rozhlase

* Přímý přenos půlnočních bohoslužeb ze sboru naší církve v Písku si můžete poslechnout na vlnách Českého rozhlasu 3 (Vltava) ve čtvrtek 24. prosince od 24 hodin.

* Přímý přenos bohoslužeb ze sboru naší církve v Praze 4 - Krči si můžete poslechnout na vlnách Českého rozhlasu 3 (Vltava) v neděli 3. ledna 2016 od 9 hodin. red

Vánoční bohoslužby v Lounech

- 20. 12. IV. neděle adventní v 9 h bohoslužba s přijetím betlémského světélka od kurýrů
- 24. 12. Štědrý den ve 23 h půlnoční bohoslužba. Vystoupí chrámový sbor
- 25. 12. Slavnost narození Páně v 10 h bohoslužba. Vystoupí chrámový sbor
- 26. 12. Prvomučedníka Štěpána v 10 h bohoslužba v DS Louny
- 27. 12. Rodiny Páně v 9 h bohoslužba
- 31. 12. sv. Silvestra v 17 h pobožnost s poděkováním za uplynulý rok
- 3. 1. 2016 II. neděle po Narození Páně v 9 h bohoslužba

Osvětlené jesličky ve sboru naší církve v Lounech si můžete prohlédnout v době úředních hodin farního úřadu či v době konání koncertů a bohoslužeb. HS

Prodejna Blahoslav oznamuje

Prodejna Blahoslav v budově úřadu ústřední rady (Wuchterlova 5) bude od 21. prosince 2015 až do konce roku uzavřena z důvodu dovolené. Přejeme vám krásné vánoční svátky a těšíme se na vás opět po Novém roce. FB

Vánoce ve Voticích

Náboženská obec ve Voticích zve ve vánočním čase na tato setkání:

- 23. 12. Vánoční slovo a rozdávání Betlémského světla skauty (Votice - votické náměstí)

Vánoční bohoslužby:

- Husitská půlnoční 24. 12. ve 22 h
- Hod Boží vánoční 25. 12. v 10 h
- s vánoční hrou místo kázání, ve 14 h (v ZŠ Miličín)
- Silvestrovská - laická pobožnost 31. 12. v 17 h
- Novoroční 1.1. 2016 v 10 h (slouží ses. Ondřejka Brabcová)

Přeji požehnání Boží do času Vánoc. Na viděnou vaše farářka v Husově sboru Votice

Kml

Vánoce v Husově sboru v Litomyšli

- Štědrý den - 24. prosince ve 23 h - Půlnoční
 - Hod Boží vánoční - 25. prosince v 9 h - Sváteční vánoční bohoslužba
 - Prvomučedníka Štěpána - 26. prosince v 9 h - Dětská vánoční hra „Vánoční příběh s rybami a houbami“
 - Vánoční neděle - 27. prosince v 9 h - Bohoslužba se songovou liturgií a písněmi dětí a mládeže
 - Starý rok - 31. prosince v 17 h - Pobožnost se svátostí pokání a losováním biblických hesel
 - Nový rok - 1. ledna v 9 h - Novoroční bohoslužba
- Husův sbor, Toulouvcovo n. 151. red

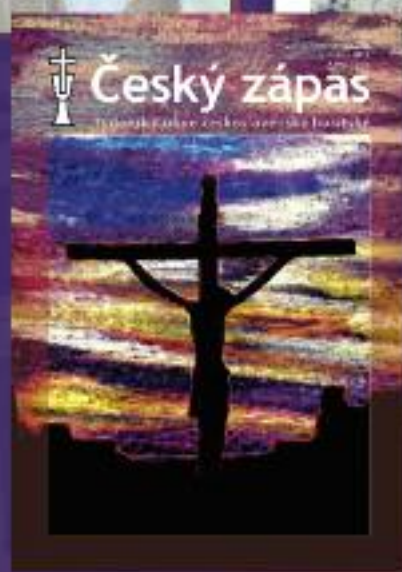
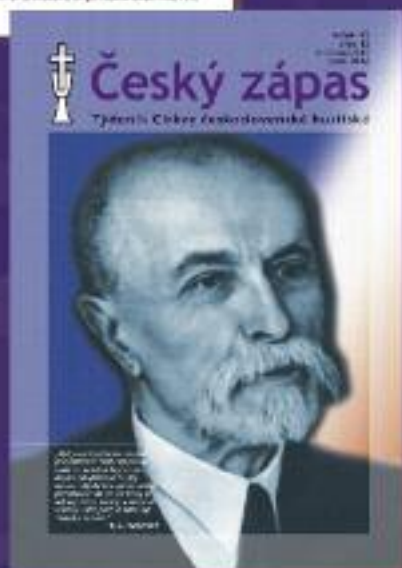
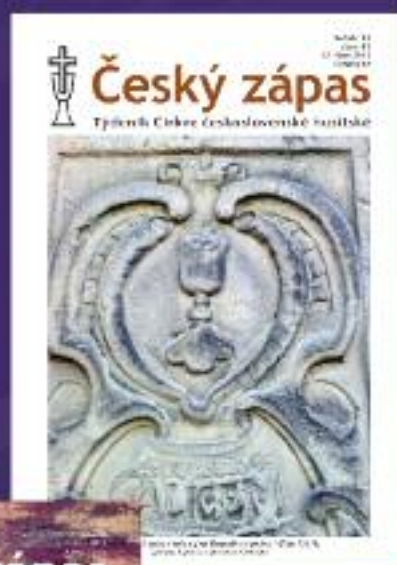
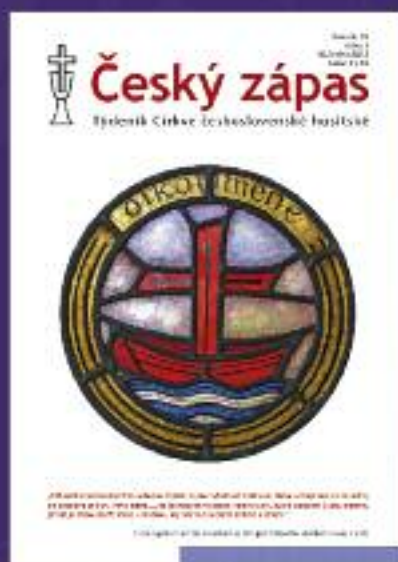
Výstava betlémů ve Vysokém

Srdčně zveme na výstavu betlémů s názvem „Vánoční pohoda s akademickým malířem Jiřím Škopkem“ ve sboru dr. Karla Farského ve Vysokém nad Jizerou. Výstavu připravil Ivan Tišnovský. Výstava bude otevřena od 28. 11. do 6. 1. každou neděli od 13.30 do 15.30, jindy po domluvě na tel. 731 312 918 (A. Kučerová) a 721 606 876 (V. Hřaba), poté od 7. 1. do 2. 2. v neděli od 13.30 do 15 h. red

Libilo se vám toto číslo Českého zápasu?

Zaujaly vás články našich autorů?

Můžete se stát pravidelnými čtenáři.

95. ročník

Objednejte si Český zápas (i jako dárek pro vaše bližní)

Týdeník Český zápas můžete (vč. starších čísel) objednat na e-mailu frantisek.brynych@ccsh.cz, tel.: 220 398 117.

Český zápas vychází každý týden v novinovém formátu.
Jednou za měsíc dostanete tematicky zaměřené celobarevné číslo.

Český zápas
Týdeník Českého zpravodajství
České církve